

Королівна Я

Марко Вовчок

За тридев'ять земель, у тридесятому царстві, жив колись король із королевою, які усім були б задоволені, якби не журила їх одна річ: не було у них дітей.

– Нічого, – заспокоював король королеву, – може Господь почує нас.

І от не минуло й року після цієї розмови, як у них народилася дочка.

Спочатку король із королевою тільки милувалися на свою красуню, але мало-помалу довелося їм помітити, що королівна надзвичайно вперта і примхлива, завжди піклується про себе і ніколи не думає про інших.

Якось король з обуренням сказав королеві:

– Вона з'їла сьогодні всі мої пиріжки!

– Вона випила до останньої краплі мій сироп! – відповіла йому королева.

Коли другого дня подали пиріжки, і король із королевою відхилили від золотого блюда ручки королівни, та забила кулачками по столу, затупотіла ніжками і здійняла такий крик, що оглушила короля на праве, а королеву на ліве вухо.

— Я! Я! Я! – лунало по всьому палаці, по саду навколо палацу і навіть по лісах і полях.

Дуже засмутилися король із королевою і довго радилися, що зробити і чим зарадити біді.

Але "Я" королівни ставало все голоснішим і голоснішим. Королівські слуги намагалися розрадити добрих короля і королеву.

– Прислів'я говорить, – казали вони – що троянди без шипів не буває!

Королівна Я була вродлива, і вона це добре знала, тому що часто поглядала у дзеркало. Женихів у неї було стільки, що хоч город городи, але вона ні за кого не йшла заміж.

Якось одного осіннього вечора король отримав через гінця звістку, що до нього поспішає в гості новий наречений для королівни Я.

Король не мав звички впадати у відчай. Пішов він до своєї королеви і сказав їй:

– До нас їде Іван-королевич. Я не чекаю нічого від цього візиту, але все ж таки його слід прийняти згідно до нашого сану.

На превеликий подив, королівна Я дуже прихильно прийняла звістку про приїзд Івана-королевича.

– Дуже рада! – відповіла вона. – Я дуже рада!

Іван-королевич завітав, і побачення пройшло дуже вдало. Королівна Я чемно з ним розкланялася і запитала про здоров'я. Потім вони їли шестиголових гусей і всякі ласощі, а, попоївши, сіли на атласних подушках і почали розмовляти.

– Яка чудова зірка сяє на небі! – сказала раптом королівна Я, звертаючи свої очі на блакитне небо, де яскраво сяяло сонце.

– Ви хочете сказати: сонце? – перепитав Іван-королевич.

- Ні, я хочу сказати зірка! - зарозуміло відповіла королівна Я.

- Але ж це сонце! - здивувався королевич.

- Не сперечайтесь! - із відчаєм майже крикнув король.

Але було вже пізно. Гроза вибухнула, і на весь палац залунало на різні лади: "Я! Я! Я!"

Коли буря вщухла, то з одного кута почулися зітхання королеви, з іншого - збентежені вигуки короля, а з третього - плач Івана-королевича. З четвертого кута, куди забилася королівна Я, нічого не було чути.

Добрий король хотів сказати хоч слово, щоб розрадити гостя, але Іван-королевич випередив його. Він мужньо обтер свої гіркі сльози і розпрощався з королем і королевою.

- Може слід послати когось та повернути його? - запитав король у королеви.

Але тут твердо, холодно, наче срібний дзвіночок, пролунав голос королівни Я:

- Щоб і духу його тут не було! Щоб і слуху про нього тут не було!

Королівна Я вийшла до саду і стала наспівувати якусь веселу пісеньку. Але їй було зовсім не весело. Вона відчувала якесь незрозуміле занепокоєння, дивну тривогу і невдоволення собою.

Спалахнувши гнівом, вона вирішила покласти край такому нестерпному для неї стану духу. Наче оскаженілий потік, вона пустилася вперед, розтрошуючи квіти, ламаючи молоді дерева та лякаючи птахів.

Доведена до відчаю, вона побігла, як божевільна, світ за очі. Бігла, бігла... поки не добігла до величезного, дрімучого лісу.

Серце її було таке неспокійне, що вона навіть не звернула уваги: ліс перед нею, чи поле, і кинулася у самісіньку гущавину.

Стрімкий біг, дикі стрибки, оглушливий регіт і відчайдушний спів ні до чого не призвели — хіба що тільки до того, що прекрасна королівна зовсім заблукала в лісі і не могла з нього вибратися.

Вона впала на землю, встелену уламками сухого дерева, і голосно заридала.

Сталося так, що неподалік проходив веселий юнак, який відшукував у лісі крушинову гілку для тростини. Почувши гучне, відчайдушне ридання, він попрямував у гущавину, де лежала королівна Я.

- Що з тобою, красна дівчино? - запитав він. - Хто тебе образив?

Королівна хотіла йому щось відповісти, але, на свій жах, вона нічого не могла вимовити: з її вуст вилітало тільки одне розпачливе: "Я! Я! Я!"

Марно намагався добрий юнак її зрозуміти, поки, нарешті, вибився з сил та покинув ридаючу королівну.

Вона знову опинилася сама. Її тривога, туга і страх подвоїлися, і вона заридала ще голосніше і відчайдушніше.

На заході дня якийсь знахар збирав неподалік лікарські корінці і цілющі трави. Він почув дівоче ридання.

- Хто тебе образив, дівчино? - запитав він, наблизившись до королівни.

— Я! Я! Я! – застогнала королівна у відчаї. Вона не могла вимовити іншого слова, крім свого фатального "Я!".

Знахар постояв кілька хвилин, суворо подивився на неї та пішов. Королівна залишилася сама.

У лісі ставало все темніше й темніше. Усе затихло, замовкло. "Що за страшний морок! – хотіла крикнути королівна, але замість тих слів у неї вирвалося одне "Я!".

Це "Я" все розносилося, розкочувалося, гриміло, рокотало, верещало. Нарешті, збожеволівши від жаху, королівна знепритомніла.

Коли вона прийшла до тями, їй здавалося, ніби чудова ніч пестить її своєю м'якістю. З невимовною насолодою вона вдихала запах лісової фіалки. Запахтіли десь квіти шипшини. Ці легкі аромати нагадували їй дружні голоси, що підбадьорювали її.

З очей її полилися тихі, рясні сльози. Ці сльози не були схожі на колишні. Вони діяли на неї, як теплий травневий дощ на зів'ялу лугову квітку. І в грудях її теж розпускалася квітка: усі її пелюстки починали тремтіти життям. Вона впала в забуття, схоже на глибокий сон.

Розбудив королівну сонячний промінь. Вона підвелася і з усмішкою озирнулася навколо. Усмішка ця перемінила обличчя королівни! І така ж зміна сталася з лісом. Він, здавалося, усміхався усією своєю зеленою масою. Пташки зацвірінькали, і здригнулися всі тихі і дзвінкі ноти радісного весняного ранку.

У глибокій задумі йшла королівна по лісу. Вона пригадувала усе своє минуле. Перед нею миготіли цілі низки людей, яких вона ображала. "Бідолашні! – думала вона. – Я постараюся усіх їх винагородити за образи, що я їм завдала, якось втішити їх..." – І від цієї думки їй було дуже добре на душі.

Скоро побачила вона знайомі вікна, позолочені ранковими променями, квітучі яблуні в саду, великий напівзасохлий дуб, старий кущ жасмину. Вона зупинилася. Хто б міг подумати, що всі ці неживі предмети колись примусять так сильно забитися її серце!

Тихо і смиренно увійшла вона до свого палацу. Добрий король і королева спочатку заплакали, а потім заплескали в долоні і розцілювали свою королівну.

І наказав король влаштувати бенкет, під час якого, бачачи, що королівна сидить тиха і мовчазна, розправив вуса і сказав, вказуючи на яскраве сонце:

– Подивися, як гарно сяє зірочка!

– Я так само, як і ви, бачу, що це сонце, – промовила королівна.

І добрий король заплакав від утіхи.